

Fizyka I (Mechanika)

Zadania na ćwiczenia - seria 12

Tydzień 08.01.24-12.01.24

Zadanie 1 (transformacja Lorentza położenia i czasu)

Podaj postać transformacji Lorentza czasu i położenia.

Zadanie 2 (równoczesność)

Równoodległe lampy rozmieszczone na nieskończenie długiej i prostoliniowej ulicy zapalają się równocześnie. Narysuj to wydarzenie na wykresie Minkowskiego. Jak widział będzie to wydarzenie pojedynczy widz stojący pod jedną z lamp? W jaki sposób powinny się lampy zapalać, aby tenże widz stwierdził, że zapaliły się one jednocześnie?

Zadanie 3 (widzieć i obserwować)

Pojedynczy widz znajdujący się w początku układu współrzędnych przygląda się prętowi oddalającemu się od niego się ze stałą prędkością wzdłuż osi Ox . Pręt jest zorientowany prostopadłe do wektora prędkości. Opisz jakościowo kształt pręta widziany przez widza.

Zadanie 4 (względność równoczesności)

Niech zdarzenie A określone będzie przez współrzędne (x_A, ct_A) . Gdzie na wykresie Minkowskiego musi się znajdować zdarzenie B określone przez współrzędne (x_B, ct_B) , abyśmy mogli, przechodząc do różnych układów odniesienia, dowolnie zmieniać relację czasową między tymi zdarzeniami?

Czy można znaleźć taki układ odniesienia, w którym koronację Chrobrego poprzedziłaby bitwa pod Grunwaldem? Czy istnieje taki układ odniesienia, w którym te zdarzenia odbyłyby się w tym samym miejscu?

Zadanie 5 (prędkość względna)

Przy drodze siedzi widz. Dwa samochody oddalają się od niego, jeden w lewo, drugi w prawo, każdy z prędkością $0,8c$ względem niego. Ktoś mógłby rzec: dla widza samochody oddalają się od siebie z prędkością $1,6c$, co jest sprzeczne z teorią względności. Wyjaśnij tę pozorną sprzeczność.

Zadanie 6 (dylatacja czasu)

W eksperymentach fizyki wysokich energii wykorzystuje się wiązki naładowanych mezonów $\pi^\pm$, które są niestabilne i ulegają rozpadowi (głównie na mion i odpowiednie neutrino). Szybkość znikania mezonów opisuje wzór identyczny ze szkolnym wzorem zwanym prawem zaniku jąder promieniotwórczych:

$$N(t) = N_0 \exp\left(-\frac{t}{\tau}\right),$$

w którym parametr τ , zwany własnym czasem życia i o wartości $2,6 \cdot 10^{-8} \text{ s}$ ($c\tau = 7,8 \text{ m}$), wyznacza w układzie własnym cząstki czas, po którym liczba pierwotnych pionów zmniejsza się o czynnik e (w niektórych zastosowaniach wygodniej używać jest wielkości $T_{1/2} = \tau \ln 2 \cong 0,69\tau$ określającej czas, po którym ubędzie połowa cząstek), natomiast N_0 opisuje liczbę cząstek w chwili początkowej $t = 0$. W jednym z takich eksperymentów piony, poruszające się z prędkością $\beta = 1 - 10^{-6}$, musiały być doprowadzone do eksperymentu odległego o $L = 100 \text{ m}$.

- Jaki ułamek pierwotnej liczby pionów będzie wykorzystany w eksperymencie?
- Jaki byłby ten ułamek, gdyby szczególna teoria względności była fałszywa (nie obowiązywała w niej dylatacja czasu)?
Przypuśćmy, że mezon rozpadł się, od momentu powstania, po czasie $\Delta t_0 = 10^{-10} \text{ s}$ mierzonym w jego układzie własnym.
- Jaką drogę L przebył w laboratorium od chwili powstania do chwili rozpadu?
- Jaką drogę pokonał w jego układzie własnym?

Zadanie 7 (transformacja kąta)

Spoczywający w układzie U' pręt o długości L_0 , nachylony pod kątem φ' do osi Ox' tego układu, porusza się względem układu U wzdłuż osi Ox z prędkością zadaną parametrem β transformacji Lorentza. Jaką jest długość L pręta w układzie U i pod jakim kątem φ jest on nachylony w tym układzie?

Zadanie 8 (radar)

Na ulicy, na której obowiązuje ograniczenie prędkości do 60 km/h na policyjnym radarze zmierzono przesunięcie ku fioletowi $|z| = 6,02 \cdot 10^{-8}$ dla nadjeżdżającego samochodu. Czy kierowca złamał zakaz?